Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 39 Sreda, 16. maja 1934 Leto IX

Direktor mednarodnega urada dela Harold Butler v Jugoslaviji

Direktor mednarodnega urada dela Harold Butler je rojen v Oksfordu na Angleškem 1883, kjer je tudi absolviral vseučiliščne študije. V britsko administrativno službo je bil sprejet 1907, 1908 pa je vstopil v notranje ministrstvo, kjer je bil dodeljen takratnemu oddelku za urejevanje in pripravljanje socialne in delavske zakonodaje. Leta 1910. je bil Butler tajnik britske delegacije na mednarodni konferenci za zračni promet v Parizu. To je tudi njegov prvi stik z mednarodnimi problemi. Leta 1917 je bil Butler premeščen v novo osnovano ministrstvo dela, kjer je sodeloval na organizaciji ministrstva, a dve leti pozneje je že postal pomočnik glavnega tajnika tega ministrstva.

Istega leta ga že srečamo tudi pri začasnem ustanavljanju mednarodnega urada dela. Butler je bil med najaktivnejšimi sodelavci projekta o problemih dela v novem mednarodnem režimu, ki ga je predlagala britska vlada v februarju 1919 komisiji za mednarodno zakonodajo pri mirovni konferenci. Kot član britske delegacije v tej komisiji, je v njej vršil tudi funkcije pomočnika glavnega tajnika. Britski projekt je bil v glavnih potezah sprejet ter prišel v ustavo dela, to je v XIII. del verzajlske mirovne pogodbe, ki se nanaša na osnovanje mednarodne organizacije dela.

V oktobru 1919 je bil Butler tajnik odbora za organizacijo zasedanja prve mednarodne konference dela; on je bil tudi glavni tajnik washintonske konference, ter začetkom leta 1920., ko je bil Albert Thomas izvoljen za direktorja, imenovan za pomočnika direktorja mednarodnega urada dela. — Po smrti Alberta Thomasa 1931 je upravni odbor mednarodnega urada dela imenoval Butlerja za direktorja te velike mednarodne ustanove.

Butler je bil ves čas svojega delovanja v mednarodnem uradu dela iskren sodelavec Alberta Thomasa ter je z njim tudi organiziral urad. Kot pomočnik direktorja je prepotoval večino evropskih držav (tudi v naši državi je že bil), pa celo vrsto izvenevropskih držav, zlasti ameriške Zedinjene države, Kanado, Južno Afriko in Egipt. O svojem potovanju po Zedinjenih državah, kjer je proučeval delovne razmere in probleme zaposlitve, je zbral dobro utemeljena poročila, ki jih je urad dela natisnil v posebnih knjigah že 1926 in 1930. In kot direktor mednarodnega urada dela je Butler prepotoval Zedinjene države ter na kraju samem proučeval rezultate Rooseveltove gospodarske politike. Tudi o tem problemu je napisal posebno študijo.

Direktor mednarodnega urada dela v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

Ravnatelj mednarodnega urada dela H. Butler je prispel iz Sofije v Beograd v četrtek, dne 10. t. m. Tam je ostal dva dni, obiskal vlado, zunanjega ministra Jevtića ter delavske in delodajalske organizacije. Ogledal si je v vseh treh mestih tudi socialne in delavske ustanove.

V Zagreb je dospel v soboto, dne 12. t. m., kjer si je ogledal osrednji urad za socialno zavarovanje ter imel posebno anketo z delavskimi organizacijami v delavski zbornici. Na tej anketi so poudarili zastopniki strokovnih organizacij predvsem nujne zahteve delavstva:

1. svoboda organiziranja;
2. ureditev delovnega časa in
3. zaščito delavskih mezd.

Te zahteve so aktualne tudi z ozirom na bodočo konferenco mednarodnega urada dela.

V soboto, dne 13. t. m. je direktor prispel v **Ljubljano.** Tudi tu si je ogledal pokojninski zavod in še nekatere zavode. Zvečer ob sedmih je ob sodelovanju delavske zbornice prišel k pozdravu in razgovoru z delavskimi strokovnimi zaupniki v dvorani delavske zbornice.

•

Gosta je pozdravil predsednik Delavske zbornice s. **Sedej,** ki je izvajal:

Pozdravljam Vas v naši sredi v imenu predsedstva Delavske zbornice, kakor tudi v imenu tukaj zbranih predstavnikov ljubljanskih delavskih in nameščenskih organizacij.

Mi smo se Vašega prihoda zelo razveselili.

Mednarodni urad dela je posvečal jugoslovanskemu delavstvu že pod vodstvom Vašega nepozabnega prednika, direktorja Thomasa, toliko pažnje, da nas je s tem zelo zadolžil. V Vaši poseti vidimo dokaz, da moremo računati s to pažnjo tudi v bodoče.

Gospodarsko nerazvite dežele so take pomoči potrebne. Število delavcev in nameščencev je pri nas relativno manjše kakor v industrijsko razvitejših državah. Mnogo, kar si je priborila tam politična moč delavstva, si pri nas iz lastne moči ne moremo priboriti. Zato nam je bila moralna pomoč Mednarodnega urada dela, ki temelji na ideji enake socialne zaščite po vsem svetu, vedno potrebna in dragocena.

Posebno potrebna bi bila taka pomoč danes ko preživlja tudi naše delavstvo zelo težke čase.

Zadnja leta je tudi pri nas skoro četrtina onega delavskega staleža, ki je bil v času dobre konjunkture zaposlen, brez posla. To je odstotek, ki ga vidimo le v državah z veliko brezposelnostjo. Absolutne številke so pri nas seveda manjše, kakor v velikih državah, relativne številke pa so tudi pri nas silno težke.

Baš v naši pokrajini je industrijalizacija nabolj napredovala. Tu imamo že mnogo naselij pravih industrijskih, rudarskih in obrtnih delavcev, ki so izgubili že vsako zvezo s poljedelstvom in zemljo. Družine, ki tu izgube zaslužek, prihajajo v zelo težak položaj, ker pri nas res učinkovitega brezposelnega skrbstva še nimamo. To, kar je na tem polju ustvarjeno, so le popolnoma nezadostni prvi početki.

V tem položaju so ljudje za vsako ceno naprodaj. Na žalost pri tem ne moremo reči, da bi bila prodrla pri nas zavest, da je nečastno, izkoriščati to bedo. Tako pri privatnih podjetjih, kakor pri javnih delih so padle mezde v velikem številu primerov tako, da so še za golo prehrano premajhne.

Ta leta krize so nas privedla do prepričanja, da mora biti

učinkovita zaščita delavske mezde izhodišče

in glavni oslonec vsake res učinkovite socialne zaščite.

Podpiranje nezaposlenih v denarju, hrani, javna dela, organizirana na takih načelih, kakor jih priporoča Mednarodni urad dela, to so za nas najaktualnejši socialni zaščitni problemi. To pa so isti problemi, ki tvorijo trenotno tudi glavni predmet Vaše pažnje in pažnje Mednarodnega urada dela.

Občutek imamo, da postajajo napori za uveljavljenje teh in drugih dobrin, katere je poklican braniti Mednarodni urad dela, vse težji. Naša trdna in nepokolebljiva vera pa je, da morejo nevihte in oblaki trenotno pač tako zatemniti, da se vidi, kakor da je izginilo iz sveta, da pa solnce kljub temu ostaja.

Težnja po večji pravičnosti po svobodi osebnosti in stanov, po sodelovanju med narodi,

so težnje, ki se trajno ne dajo iztrebiti iz človeških src.

Mi smo mali in smo kot taki v teh velikih prizadevanjih med tistimi, ki bolj sprejemajo, kakor dajejo.

Želeli pa bi, da ponesete, gospod direktor, tudi iz Ljubljane uverjenje, da se ustvarja tudi tu socialna politika po velikem delu vendarle iz lastnih moči, da se zbirajo tudi tu moralne sile, katerih kristalizacijska točka je Mednarodni urad dela.

Mi bi Vam želeli podati na tem večeru majhen dokaz, da je tako.

Med sredstvi, ki naj bi Vam v to služila, naj bi bila tudi knjižica s simbolično zgodbo enega naših pesnikov (Cankarja), ki Vam jo poklanjajo delavske organizacije v prevodu v Vašem materinem jeziku, kot mal spomin na Ljubljano, obenem pa kot dokaz, da je bil sen o pravici in svobodi tudi sen duševnih voditeljev naše sredine.

V tem naj bo za Vas, gospod direktor, tudi poroštvo, da morete računati v svojih prizadevanjih tudi na skromne sodelavce iz naše srede.

Ti sodelavci Vas tukaj pozdravljajo in Vam žele dobrodošlico. Oni Vas prosijo, da jim posvečate iz svojega uplivnega mesta vso pažnjo in Vam obljubljajo od svoje strani sodelovanje.

•

Direktor **Butler** je odgovarjal in se zahvalil za pozdrav in knjižico o socialnih razmerah v Jugoslaviji. Nadaljeval je:

»Danes so težki časi; velika je nezaposlenost in življenski standard se poslabšuje. Mednarodni urad se mora brigati za vse te pojave in obljubljam Vam, da bom Jugoslaviji v tem pogledu naklonjen, kakor je bil pokojni Thomas. Mirovna pogodba odreja, da se mora izdelati konvencija, ki bo nalagala, da se v vsaki državi odredi zadostna najnižja plača. V ta namen mora imeti država poseben organ, ki mezdno vprašanje rešuje in nadzira. V Angliji je to izvedeno ter ima razmeroma povoljen uspeh. Že Thomas je izdelal mednarodni program javnih del. Realizira se ga težko, ker manjka sredstev, a jih bo treba preskrbeti. Zajamčena je v mirovni pogodbi tudi svoboda organizacije. Tudi Anglija si je svobodo priborila šele v devetnajstem stoletju.

Ne zadostuje, če se izdela samo program.

Za uresničenje programa je treba tudi volje in boja. Problemi, ki jih ima mednarodni urad dela, se bodo uresničili. To vero imejte in nastopajte povsod in vedno zanje.«

Omenil je še, da je princip princip, delo pa najbolj potrebno ter da se konference mednarodnega urada dela letos udeleže tudi Zedinjene države po svojem zastopstvu.

Pri pozdravnem večeru je sodelovalo tudi pevsko društvo **»Grafika«,** ki je dovršeno zapelo par melodičnih pesmi. Navzoči, ki jih je bilo polno dvorano delavske zbornice, so direktorja burno pozdravljali v zavesti, da bo mednarodni urad dela kakor doslej, vestno vršil svojo zgodovinsko nalogo z ozirom na izboljšanje socialnega položaja delavstva.

Herriot je dobil zaupnico stranke

Stranka ostane v vladi

Francoska radikalna stranka je imela v Clermont-Ferrantu svoj kongres. V soboto zvečer je kongres končno sprejel resolucijo, s katero izreka zaupanje strankinemu predsedniku Herriotu. Zato ostane v Doumergovi vladi vseh pet radikalnih ministrov in je položaj vlade stabilen vsaj do jeseni, ko bodo radikalci iznova imeli svoj kongres. Proti zaupnici je glasovalo le deset delegatov. Sedem članov stranke je kongres izključil, ker so zapleteni v Staviskijevo afero.

Herriot je vsekakor med prvimi poborniki miru in odločen pristaš meščanske demokracije.

Za francoski načrt

Mala antanta je za razorožitveno konvencijo

V beograjski reviji »Život i rad« ugotavlja Milan Dj. Milojević, da soglasno s Francijo zahtevajo mir vse evropske kontinentalne države. Tudi fašistična Italija bi podpisala pakt, ki bi ga podpisali Francija in Anglija. Francija želi, da se obnove ženevska pogajanja glede razorožitvene konvencije. Tudi Belgija, Poljska in Mala antanta soglašajo v tem. Odvisno je od Velike Britanije ali se izvrše priprave za mir ali ne. V nasprotnem primeru se bo nadaljevalo s tajnim oboroževanjem in s tem pripravljala nevarnost vojne.

Novo oboroževanje

Usodna odločitev Anglije

Anglija ne pristane na razorožitveno konvencijo v francoskem zmislu

Anglija je stara kapitalistična država, ki ščiti samo svojo imperialno oblast. Zato noče pristati na francosko formulo razorožitvene konvencije, ki zahteva predvsem, da se ustavi nemško oboroževanje ter ugotove druge garancije za ohranitev miru. Posebni odbor je angleški vladi predložil odklonitev in vlada je na svoji seji predlog potrdila. S tem je zaenkrat pokopan tudi problem razorožitvene konvencije.

Angleška vlada je izjavila tudi, da se bo Anglija osdlej oboroževala ter nadomestila vse, kar je zamudila, ker ima dovolj sredstev.

Italija hujska

Avstrija se pripravlja na bojkot proti Jugoslaviji?

Italija ima velik interes na tem, da oslabi tujski promet v Jugoslaviji. Ta namen doseza s svojo pisavo in hujskanjem proti Jugoslaviji. Krožijo pa že vesti, da hoče Avstrija uvesti znatne takse (več tisoč dinarjev) za vizum v Jugoslavijo. V koliko bo tak ukrep koristil Avstriji, je vprašanje; nedvomno pa računa pri tem Italija z večjim tujskim prometom in trgovskim prometom, ki bi se na ta način vsaj deloma ognil Jugoslavije.

Protestna gladovna stavka

zaprtih avstrijskih socialnih demokratov

V dunajskih policijskih zaporih se nahaja mnogo sodrugov. Nekateri so v preiskavi že od meseca februarja, kar nikakor ni zakonito. Izvedli so protestno gladovno stavko ter zahtevali, da se jih postavi pred sodišče ali pa izpusti iz zaporov.

Balkan balkancem

Na poti zbližanja med Bolgarijo in Jugoslavijo

Vsa znamenja kažejo, da se ustvarjajo med Jugoslavijo in Bolgarijo boljši odnošaji, ki utegnejo izpopolniti balkanski pakt. Jugoslovanski zunanji minister je bil minule dni v Sofiji, kjer se je dogovarjal z bolgarskimi političnimi krogi o resnem in stvarnem sodelovanju obeh držav. Sporazum med tema dvema državama na Balkanu je predpogoj miru. Zaradi tega je

pakt med Jugoslavijo in Bolgarijo nujno potreben.

Predpriprave in borbo za zvezo balkanskih držav so vodili predvsem socialisti. Seveda tega niso delali iz kakega nacionalističnega motiva, ampak zaradi zgodovinske stvarnosti in mednarodnega položaja Balkana in balkanskih držav.

Zgodovina balkanskih narodov je krvava.

Balkanci so prelivali kri ne toliko zaradi sebe, marveč mnogo bolj zaradi vpliva evropskih velesil,

ki so na hrbtu balkanskih narodov reševale svoje interese. Če pa postane Balkan svoboden, nerazcepljen, enoten, postane stabilen garant miru kot zveza balkanskih držav. Iskreno zbliževanje, ki se poraja in dobiva vedno jasneje konture, nas mora navdajati z najlepšo nado.

Duhovnemu zbližanju pa mora slediti gospodarsko in politično sodelovanje

po zdravem političnem in gospodarskem načrtu.

Balkan je kotel narodov in narodičev, plemen. Zato bi bila fašistična ideja na Balkanu najopasneja igra. Tu niso še urejeni politični odnošaji, obstoja še mnogo različnih tradicij in političnih odnošajev, zato je delo konsolidacije, ne pa delo fašističnega hujskanja edino na mestu.

Bolgarija je po vojni osiromašila. Od Italije, s katero je simpatizirala zaradi svojih teritorialnih zahtev, ni dobila dovolj moralne in ne materialne podpore. Vrhu tega pa je kot vmesna balkanska državica v vsakem oziru navezana na svoje sosede. V tem svojem položaju se je Bolgarija šele okrenila k Balkanu.

Beograjski list je nedavno tudi objavil izjavo bolgarskega prvaka socialnodemokratične stranke poslanca in državnika sodruga Krsta **Pastuhova.** Ta pravi:

»Bolgarska zunanja politika **mora temeljito izpremeniti svojo zunanjo politiko.** Z novo politiko zbližanja, sporazuma in miru z vsemi sosedami, predvsem pa mora Bolgarija uvesti nov politični kurz napram Jugoslaviji. Svobodno lahko trdimo, da je bolgarska javnost v marsičem sporazumna s to novo politiko.

Politika sporazuma in zbližanja bi dosegla velike uspehe, če opuste tisto staro mentaliteto tudi ostale balkanske države, ki tudi trpe na tej bolezni. Pri nas, kakor tudi pri posameznih naših sosedih, obstoje nacionalne organizacije, ki nimajo potrebne politične elastičnosti, ne računajo z razmerami, ne priznavajo politike po etapah, niti ne pripravljajo sredstva za dosego kakega visokega cilja. Poudarjam, da bi bilo pogrešno, misliti, da imajo te organizacije pri nas tako odločujoči pomen kakor v prošlosti, ko je vodil politiko ekscesar Ferdinand, neorijentirana in avanturistična osebnost.

Prava in direktna pot zbližanja naših narodov je vzajemni sporazum,

predvsem na podlagi enakopravnosti in demokracije. Jaz sem prepričan pacifist. Zato sem prepričan, da se bodo prav kmalu vsi spori med Bolgarijo in Jugoslavijo, gospodarskega, političnega in nacionalnega značaja reševali mirno

potom arbitraže,

ne pa z vojnami.

Mislim, da imata kakor Jugoslavija tako tudi Bolgarija splošen interes, predvsem,

da preprečita imperializem evropskih velesil

na Balkanu. Čas je, da se Balkan upre temu prodiranju velesil na vzhod (Drang nach Osten), ki se smatrajo za naslednice avstroogrske monarhije.« ... »Sporazum, pod pogojem, da ne bo naperjen proti komu drugemu, bi zajamčil najcenejši mir na Balkanu.

Moja vodilna misel za bolgarsko zunanjo politiko je, da bo Bolgarija tem gotoveje in brez škode dosegla svoj cilj in bolj ustregla svojemu narodu, čimprej se sporazume s svojimi bivšimi balkanskimi in evropskimi nasprotnicami ter se

odreče kaki zvezi s predstavniki revizionistične politike.

S tega stališča sem se zavzemal ognjevito v parlamentu kakor tudi v javnosti, da se politika sporazuma s sosedami, zlasti z Jugoslavijo zaključi z balkanskim paktom o nenapadanju in arbitraži, ali z drugačno pogodbo istega bistva. Mogoč je

pakt o nenapadanju med vsemi balkanskimi državami,

ali pa medsebojni (po dvojni) pakti, istočasno ne jemali nade za pametno izmenjavo obstoječega stanja, kadar bi evolucija politike in življenja pokazala pogoje za to.

Želim, da se inicijativa o sklenitvi pakta o nenapadanju ovenča z vstopom tudi Bolgarije. S tem se bo napravil pomemben korak naprej v zmislu, da vse balkanske države sodelujejo neposredno pri reševanju svojih vprašanj ter da v bodoče ne intrigirajo druga proti drugi, kakor je bilo v prošlosti.«

Javna dela — edina pomoč?

Pred dnevi je imela v Ljubljani županska zveza svoje zborovanje. Na zborovanju so se pritoževali, kakor imajo navado take korporacije zlasti sedaj, zaradi socialnih bremen. Tožba je utemeljena. [illegible] Bogataši sede na svojih kupih blaga, plačujejo vedno manj davkov, ker ustavljajo in omejujejo obrate in tako tudi je vedno več nezaposlenih. To stanje pa imenujemo socialna in gospodarska kriza, v kateri tuhtamo in se tolažimo z blaževimi žegni, kako bi zlo odpravili.

Dve glavni paroli slišimo največkrat, in sicer načrtno gospodarstvo in javna dela. To bi bil balzam, ki bi nedvomno izlečil bolezen sedanje dobe.

Popolnoma brez pomena ti dve paroli sicer nista, toda,

dokler se ne upošteva obenem glavni faktor, to je, zadostno skrajšanje delovnega časa in zadostne mezdne razmere, ostaneta obe paroli le blažev žegen.

Javna dela, ki niso produktivna, bi bila delna in trenutna pomoč, če bi se za ta dela plačevale vsaj take mezde, da bi se konzument aktiviral. Kakor pa vidimo, prejema delavstvo ali nameščenstvo pri takih delih le minimalne mezde, ki ne zadoščajo niti za prehrano. Petnajst ali dvajset dinarjev na dan, kaj je to? [illegible] ki več porabijo za svoje življenje na dan, kakor zaslužijo. [illegible] Potem bi bilo bolje, da se jim ta znesek plača za prehrano, da vsaj obleke ne bodo trgali.

Neproduktivna javna dela torej ne morejo biti lek za odpravo krize, vsaj ne v tej obliki kakor se izvajajo.

Isto velja za načrtno gospodarstvo. Kako naj se napravi načrt? Ali naj se producira samo toliko, kolikor se rabi? Ali naj se razdeljuje blago po potrebi? To se pravzaprav že vse izvaja. Blago, ki ga je preveč, uničuje in omejuje produkcijo. Če bi tičal vzrok samo v tem, bi morali imeti po skoraj petletni krizi že zopet zlate čase, najboljšo konjunkturo in vse delavstvo zaposleno. Uvajanje načrtnega gospodarstva v tem zmislu in samo enostransko, je torej zgolj tiranje obstoječih razmer do skrajnosti.

V boju za odpravo socialne in gospodarske krize se mora uveljaviti staro socialistično načelo:

podružabljenje dobrin.

Družba, ne posamezniki, naj gospodari in družba naj ima vse sadove dela, naj pa se tudi briga za socialne razmere svojih članov.

Vse druge površne inicijative so vrtanje v trhel les. Izmenjati je treba trhel les, [illegible] Iz novega lesa je mogoče napraviti trdno stavbo, ki bo slonela na stebrih socialne pravičnosti in solidarnosti.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

12 žrtev eksplozije smodnika

Kakor znano, se je dne 5. maja zgodila v kamniški smodnišnici velika eksplozija. Pri tej priliki je bila ena delavka na mestu mrtva, 13 pa težko ranjenih. Po prevozu v bolnico jih je od ranjenih delavk umrlo še enajst v razdobju osem dni.

Težka nesreča je hudo prizadela večje število družin. Vse prebivalstvo sočustvuje s prizadetimi rodbinami.

Doma in po svetu

Direktor mednarodnega urada dela H. Butler je izjvil na ljubljanskem sestanku s predstavniki organizacij, da smo prešli najhujšo krizo. Težkoče ima pri svojem poslovanju tudi mednarodni urad dela. Od sreče je, da je v mnogih državah bila že pred krizo zgrajena socialna zakonodaja, ki je v krizi olajšala mnogo bede. Tudi v Jugoslaviji imate dobro zasnovano socialno zakonodajo. V posebnem razgovoru je pa še rekel, da je vedno nižja kupna sila faktor, ki spravlja delavstvo in kmeta v vedno težji položaj. Trdno pa upa, da se bodo z napori nas vseh vrnili kmalu boljši časi.

»Ljubljanski Zvon« ne sme peti na Koroškem. Pred avstrijskim fašizmom so lahko prihajali Korošci v Jugoslavijo in Jugoslovani na Koroško. Sedaj, ko je klerikalizem na oblasti, pa to ni več mogoče. Za te ljudi je ljubljanski »Slovenec« še ob volitvah prav pridno agitiral. Koroška vlada je namreč prepovedala »Zvonu« koncert na Koroškem.

Kaj je kartel. Tovarnar Baťa pravi, da je kartel komplot proti kupovalcem.

Najemniki dolgujejo črez 4 milijone — tudi v Pragi. Ne samo pri nas, ampak tudi v drugih večjih mestih, n. pr. v Pragi, najemniki ne plačujejo najemnine hišnim gospodarjem. Mestni občini Pragi n. pr. dolgujejo najemniki za najemnino črez 2 milijona Kč, t. j. čez 4 milijone dinarjev. Takih zaostalih plačnikov je v Pragi okrog 2000, ki so vsi dolžni občini. Nadalje pa je dolžna tudi država praški občini na najemnini 63.000 Kč, gostilničarji, ki imajo v mestnih hišah lokale, pa sami okrog 2 milijona dinarjev.

Prepoved izvoza žita v Rumuniji. Na Rumunskem imajo hudo sušo ter bodo pridelali malo žita in graha. Vlada je zaradi tega prepovedala izvoz teh pridelkov, da osigura prehrano prebivalstva.

Zgledni italijanski bolonjski fašisti so napravili zlet preko Avstrije tudi v Budimpešto. Že v Avstriji so imeli po poti konflikte s prebivalstvom ter je njih vodja ubil neko osebo. V Budimpešti so po ulicah

---

Tone Maček: 76

Slučaj Kumberger

»Stopita no bližje.«

Janez in France sta odprla mala vrata v plotu in se približala gredi, na kateri je Kurentova žena redčila solato.

»Sta šla malo na solnce? Prav, prav, solnca dobi rudar itak vedno premalo. Tudi jaz sem do kosila spal, sedaj pa malo lenarim. Ravnokar sem nekaj popravljal plot. Kam pa sta namenjena?«

»Kar tako. Na sprehod. Tu gori na tem vrhu še nisva bila, pa bi si ga rada malo ogledala.«

»Prav je, da se človek zanima tudi za okolico, v kateri živi. Mogoče grem z vama, ampak najprej malo posedita.«

»Ali je tole vaše?« se je zanimal France.

»Je in ni. Kakor se vzame. Hišico sem si postavil sam, svet, na katerem stoji, je pa rudniški. Uprava mi je dovolila, da izkoristim košček tega, prej pustega zemljišča. Mojemu vzgledu so sledili še drugi in tako vidita tukaj danes celo naselbino. Vsekakor je tu prijaznejše kakor doli v koloniji. Doli so v tistih umazanih in blatnih ulicah vsi na kupu, drug drugemu napoti, drug drugemu štejejo grižljaje in se prepirajo, tu pa smo bolj vsak zase in se zato tembolj razumemo. Tudi nekaj zelenjave se pridela, da ni treba vsakega peteršiljčka kupiti.«

»Hišica je zelo lična in je videti precej solidno zgrajena. Vas je morala precej stati. Ste imeli toliko prihrankov?«

»Malo, ali skoraj nič. Tu je treba v prvi vrsti trdne volje in vztrajnosti. Ko sem začel, sem imel komaj trideset goldinarjev. A delal sem sam skoraj noč in dan, delala je moja žena in tudi fanta, ki sta takrat še v šolo hodila, sta mi pomagala. Napravil sem si voziček in z njim sem navozil od separacije in z odsipa gradbenega materijala, ki ga je tam v izobilju: kamenja, kosov stare opeke, kosov žlinde in lesnih odpadkov. Potem sem izkopal jamo, kupil pri Rikliju voz neugašenega apna in sem ga v jami ugasil. Žena je v škafu nosila od bližnjega potočka vodo. Zidal sem sam; rudniški zidar mi je napravil zastonj načrt in označil mere in je večkrat prišel pogledat delo. Plačal sem par litrov vina in stvar je bila v redu. Ko je bil zid gotov, sem kupil od nekega kmeta na Kalu les za ostrešje, ki me je stal komaj šest goldinarjev. Late sem dobil na rudniku. Največ so me stala vrata in okna, ki mi jih je rudniški mizar napravil ob svojem prostem času. Za pod mi je odstopil deske rudniški lesni skadiščnik po nabavni ceni. Vse, kar sem vzel pri rudniku, sem plačal z mesečnimi odtegljaji. Ne morem se pritožiti, uprava mi je res šla na roko; inženijer je bil dober in me je tisti čas pustil vedno na kakem boljšem izkopu, da sem mogel več zaslužiti.

Streho sem spočetka pokril samo s kosi stare pločevine, ki sem jo nabral po rudniku, in s starimi okrajki. Tudi od zunaj koče zaenkrat nisem ometal. Saj sem itak poleg svojega truda razmetal še nad petdeset goldinarjev. Vedno je bilo treba kako malenkost nabaviti. Se hitro nabere. Zunanji omet in strešno opeko sem oskrbel tekom naslednjih let.

Vendar rad priznam, da bi delj časa pri takem napornem življenju ne bil mogel vzdržati. Tisto leto je bilo eno najnapornejših v mojem življenju: nisem si privoščil potrebnega počitka, štedil sem do skrajnosti, mesa si še ob nedeljah nisem vedno privoščil, v gostilni me celo leto nihče ni videl. Kaj čuda, da sem shujšal, da me je bila nazadnje še sama kost in koža. S svojo današnjo pametjo ne bi se kaj takega hotel več lotiti. Ubijati sam sebe za tak dvomljiv uspeh; res, imam svojo kočo, nimam pa zagotovila, da bo moja tudi ostala. Sicer so mi rekli, da sem glede tega lahko brez skrbi, da me nihče ne bo ven gonil, dokler bom živ, a pristavili so tudi, da bi se to moglo zgoditi le v izrednem slučaju, če bi to zemljišče rudnik res kedaj rabil za svoje potrebe. No in tako sem sicer med svojimi štirimi stenami, vendar ne na svojih tleh. Res, da ni videti nobenih znakov in pogojev, po katerih bi mogel rudnik kedaj tole rabiti zase, a čisto siguren in brezskrben pa le ne morem biti. Lahko pride danes ali jutri, in jaz ne bom mogel niti z besedico ugovarjati temveč zadeti svojo hišico ko polž na svoja pleča in odnesti kamorkoli. Za to pa danes nimam več moči.

Pa kaj bi si grenil življenje s takimi skrbmi. Kar bo, to bo. Zaenkrat še ni nevarnosti.

Si hočeta ogledati moje domovanje? Prosim, vstopita.«

(Dalje prihodnjič.)

napadali ženske. Zadnjo noč so v Rakoczijevi ulici tudi zaradi žensk povzročili pretep s civilisti, pri katerem je intervenirala policija. Dva fašista sta bila težko ranjena in se nahajata v bolnici.

Nov ruski film v Češkoslovaški. Na jesen bo glasom čeških listov uveden v Pragi nov ruski film »Okrajina«, t. j. predmestje, ki ga ravnokar predvajajo z velikim uspehom v Parizu. Film je zrežiral B. Barnet in igra glavno vlogo Kuzminova, znana iz filma »Sama sredi bele smrti«. Francoska cenzura se je zadovoljila z izločenjem samo 25 m, tako da upajo v Pragi, da bodo videli film v izvirniku. Prevzela ga je v Pragi družba »Lyrafilm«. Posebnost filma so rusko-nemški razgovori.

Vedno več žensk-zdravnic. V Češkoslovaški so ženske doslej na visoki šoli študirale večinoma za profesorice. V zadnjem času pa se to spreminja, ker profesorkam očitajo v javnosti državno službo. Zato se posvečajo dekleta bolj zdravniškemu poklicu, katerega jim v javnosti ne očitajo toliko. Preteklo leto so dobili na čeških univerzah 216 novih doktoric, od teh 102 zdravnici. Za študij prava in filozofije je znatno manjše zanimanje. V tej stroki je absolviralo 47 doktoric. Živinozdravništvo pa še ostaja moškim, tam niso imeli niti ene ženske.

V ogledalu

Zakaj topovi in strojnice?

Po listu »La Croix« (Križ) prinaša »Slovenec« vprašanja, zakaj se je treba boriti in zakaj uporabljati zdaj v novejšem času bombe, puške, kanone, ko imamo še druga sredstva, da med seboj obračunamo. Saj človeški jezik razpolaga s tolikim izrazi, da jih imamo na razpolago za vse prilike. Zmerjamo lahko, lažemo, obrekujemo, če mislimo, da se upravičeno branimo. Zakaj segati po morilnih orožjih, ko se lahko obstreljujemo z besednimi projektili? In časopisje naj bi prevzelo obrambo interesov, mesto da jih branijo morilne cevi. Ali ne bi bilo mnogo boljše, če bi državi, ki si hočeta napovedati vojno, dali nalog svojemu tisku, da začne z bombardiranjem sovražnika? Če je sodobnemu človeštvu res potrebno neko odvodno sredstvo za njegovo histeričnost, ali ni mnogo boljše, da ga gre iskat v tiskarno, kot pa v puškarno.« Tako [illegible] piše katoliški list. In na ta [illegible] bomo odgovorili z najnovejšim katoliškim vzgledom: Katoliški občudovalec »La Croixa« Dollfuss je stal pred obstreljevanjem z besednimi projektili. Ni jim bil kos, pa je svojim nasprotnikom zborovanja prepovedal. Stal je pred napadi tiska. Ni jim bil kos, enostavno je liste prepovedal ali jim odvzel možnost razširjenja. I prvi i drugi ukrep nista pomagala: da [illegible] ljudstvu pravice in vrne Dunaj [illegible] je uporabil strojnice, topove, puške, granate, strupene pline — in seveda zmagal. Križ mu je še vedno svet in blagoslov mu še ni bil prikrajšan. Ali naj [illegible] povemo še kaj? Menda to, da je vrag črn, pa ga umivaj in peri kakor hočeš. Enako je z [illegible]

Esperantski kongres

Dne 20. in 21. maja se bo održal 7. jugoslovenski esperantski kongres v Koprivnici. Tu se bo drugega dne vršil tudi sestanek vseh delegatov delavskih esperantskih organizacij.

Izkustvo zadnjih let je pokazalo delavstvu, da mesečnik »La suda stelo« nikakor ni naklonjen delavcem, zato mora delavstvo na letošnjem sestanku najti pota, kako priti do svojega lastnega glasila odnosno, če to ne bo mogoče, določiti kak delavski list, ki bo imel stalni kot »Esperanto« in katerega naj obvezno sprejemajo vse delavske esperantske organizacije, ker bo namreč prinašal članke v esperantskem jeziku in vesti iz organizacij.

Naprošajo se vsi delavci esperantisti, da oblikujejo svoje zahteve in predloge ter da jih še pravočasno dostavijo največji organizaciji delavcev-esperantistov v Zagrebu. Naslov je sledeči: Laborista esperanto societo, sindikato de Grafikaj laboristoj, Primorska ulica 2, Zagreb.

Ljubljana

T. D. »Prijatelj Prirode«, podružnica Ljubljana. O binkoštnih praznikih vabimo vse delavske turiste na skupni dvodnevni izlet na Mrzli studenec in k Bohinjskemu jezeru. Odhod v nedeljo, 20. t. m. z izletniškim vlakom zjutraj ob 5. uri do Blejske Dobrave, povratek v pondeljek zvečer iz Boh. Bistrice. Vozne listke za izletniški vlak je kupiti do Boh. Bistrice. Prenočevanje na Mrzlem studencu. Pozivamo tudi vse delavske turiste, da pristopijo k svojemu turističnemu društvu »Prijatelj prirode« in pomagajo širiti med delavstvom veselje do turistike in planinstva.

Trbovlje

Na dan Prvega maja je delo večinoma počivalo. Delavstvo je odšlo v svobodno naravo, kakor n. pr. na Mrzlico, Kal nad Dolom, sv. Planino, Kum. Pri tej priliki smo se spominjali veličastnih proslav, ki so se vršile desetletja v naši sajasti dolini na ta največji naš praznik.

I. delavsko kolesarsko društvo je priredilo 1. maja celodnevni izlet, katerega so se vsi zavedni kolesarji kljub vsem težkočam udeležili. Kolesarji, le tako naprej, 1. maj naj ostane delavski.

VEČ PROSTEGA ČASA

imate, ako perete Vaše perilo po Schichtovi metodi. Tu imate jedva kaj opraviti: zvečer namočiti perilo v raztopini Ženske hvale, zjutraj ga izkuhati s Schichtovim terpentinovim milom.

TO JE CELO DELO PRI SCHICHTOVI METODI

Stavka delavcev tovarne Doctor in drug končana

Na nedeljskem shodu so prizadeti delavci tovarne Doctor in drug sklenili končati stavko, ki je trajala teden dni. Delavci so bili prisiljeni končati stavko, ker se je podjetniku posrečilo s pomočjo svojih inozemskih mojstrov pridobiti nekaj stavkokazov in pa ker je stavka izbruhnila spontano, vsled česar delavci niso bili za daljšo stavko pripravljeni.

Po posredovanju zastopnika Delavske zbornice, inspektorja dela in g. dr. Hacina so dobili delavci zagotovilo, da jim bo tovarnar plačal mezde za tri dni v času stavke in pričel pogajanja radi zvišanja mezd.

Pri nastopu dela je vodstvo tovarne odpustilo 12 delavcev in delavk, po večini zaupnikov. To dejanje tovarnarja je seveda zopet močno razburilo delavstvo in zdi se, da namerava vodstvo te inozemske tovarne še naprej izzivati skrajno izmozgano domače delavstvo.

Ne da bi se hoteli spuščati v podrobnosti, dokler ne bodo končana obljubljena pogajanja, zagotavljamo, da bomo v bodoče tej tvrdki posvetili potrebno pažnjo v vsakem oziru.

— — —

Nov spor za mezdo v bolezni

Še okrog § 219 o. z.

Zadnjič smo poročali, kako so poskušali slovenski in češki podjetniki v Mariboru okrniti delavske pravice § 219 obrtnega zakona za tedensko mezdo v času bolezni. Odklanjali so plačilo tedenske mezde, če je bil delavec bolan več kot 1 teden. Posrečio se je s sodbo okrožnega sodišča te ugovore zavrniti in vzpostaviti zakonito stanje. Delodajalci morajo plačati uslužbencem mezdo za 1 teden bolezni, četudi so bolni več kot 1 teden.

Ker ni predložil zdravniškega spričevala.

Sedaj pa nam poročajo zopet o novem ugovoru, ki ga je podal v tožbi delavca na plačilo mezde za 1 teden v času bolezni industrijalec inž. Lenarčič v Ribnici. Ta je pri sreskem sodišču v Marenbergu tožbi ugovarjal, da delavcu ne gre ta mezda, ker je baje sicer vzel pri podjetju bolniški listek, a pozneje, ko je bil pri zdravniku, ni več javil podjetju zdravnikove izjave, čeprav je podjetje s posebnim razglasom to zahtevalo. Marenberško sodišče je res ugodilo temu ugovoru in zavrnilo delavčevo tožbo. Sodišče je to sodbo utemeljilo z drugim odstavkom § 219 obrtnega zakona, ki pravi, da je službojemnik dolžan javiti službodavcu obolenje in na zahtevo predložiti spričevalo pristojnega zdravnika o vzrokih in trajanju bolezni. Ker tega spričevala delavec ni predložil, je po mnenju sodečega sodnika [illegible] v Marenbergu delavec zgubil pravico zahtevati plačilo mezde za čas bolovanja.

To je prvi slučaj, da je delavec iz tega razloga zgubil tožbo in svoj zahtevek za čas bolezni. Tudi proti tej sodbi je vložen priziv na okrožno sodišče v Mariboru, in bomo o rešitvi takoj poročali.

Kako bo z obrtnimi razsodišči?

Ti primeri sporov za delavsko mezdo v času bolezni nam drastično kažejo, kolike važnosti je, da ima državljan možnost pritožbe od nižjih sodišč na višje, če se čuti okrnjenega v svojih pravicah. Nadalje kažejo gornji primeri, da vlada med sodniki še zelo deljeno mnenje o novejši socijalni zakonodaji, zlasti obrtnem zakonu. Kako bo z delavskimi pravicami, če za službene spore ne bodo več pristojna redna sodišča, kjer je vsaj pri zneskih nad Din 500.— možna pritožba, ampak le razsodišča, pri katerih v nobenem slučaju zoper odločbo ni dopustna pritožba? Taka razsodišča predvideva obrtni zakon, izvzemši Ljubljano. Delavstvo se mora odločno boriti proti upeljavi takih razsodišč, zlasti tako dolgo, dokler ne bodo redna sodišča razčistila vse dvome novega delovnega prava v obrtnem zakonu. Na vsak način pa mora biti omogočena tudi pri razsodiščih pritožba na višja redna sodišča, kot je to upeljano pri delavskih in obrtnih sodiščih v drugih državah.

Maribor

Društvo zasebnih in avtonomnih nameščencev v Mariboru je imelo v soboto, dne 7. aprila pri »Zamorcu« svoj občni zbor, kateri je bil res zanimiv. O njem poroča »Privatni nameščenec« to-le: Na tem občnem zboru je bilo razen običajnega dnevnega reda tudi poročilo delegatov Pokojninskega zavoda, Trgovske bolniške blagajne in Zveze društev privatnih nameščencev za Slovenijo. Kot referentje so prišli gg. Tavčar Ivan, Zemljič Joško in Dr. Kösstl. Da bo občni zbor številnejši in živahnejši, je prišel tudi g. Tumpej s svojo gardo ter Dolfe Ogrizek s svojimi vitezi.

Po poročilih poslovodečega podpredsednika (ker je predsednik Doležal moral med letom odložiti svojo funkcijo, ker je bil premalo radikalen), tajnika in blagajnika (iz katerega je bilo razvidno, da ima društvo 14 brezposelnih članov in da je tem dovolilo in milostno izročilo Din 200 (beri: dvesto dinarjev brezposelne podpore), je prvi poročal delegat g. Tavčar o pokojninskem zavarovanju. Njegov referat je bil stvaren — ali ravno radi tega ni bil zanimiv — ker so mu radikalnejši elementi ala Vojska delali medklice, kakor n. pr. »korupcija«, ker so dovolili mariborskemu kinopedjetniku gradbeno posojilo itd. Drugi referent g. Zemljič je poročal o Trgovski bolniški blagajni, ali vsled nezanimanja publike ni mogel končati svojega referata in je bil primoran izjaviti, da naj v bodoče društvo ne stavi tega vprašanja na dnevni red, ker — kakor se vidi — mariborske člane to ne zanima. Tretji referent g. Köstl radi popolnega neuspeha svojih predgovornikov ni hotel niti pričeti svojega referata.

Omenimo naj še to, da so občni zbor pozdravili: zastopnik bančnih uradnikov (ali se je kaj dobro počutil v tej družbi), g. Tumpej za jugosl. železničarje in Dolfe Ogrizek v imenu Narodne obrane in nje »Viteške čete« ter stavil nameščencem moč teh organizacij na razpolago z besedami: »Včasih je potrebna tudi batina in zato smo mi tukaj.« To je dovolj značilno za »stanovski« pokret.

Nadvse burne so bile volitve. Po veliki burki je bil s 27 glasovi izvoljen za predsednika g. Miklavčič, Reja je dobil en glas, Vojska nič.

Pri raznoterostih so razpravljali tudi o zaposlenju inozemskih nameščencev. Pri tej razpravi je eden izmed hudih nacionalistov napravil medklic: »Izžene naj se tudi vse Čehe in Primorce, ki niso naši državljani.« Komentar ni potreben!

Popravek. Z ozirom na v Vašem listu z dne 12. 5. 1934 št. 38 na strani 3 v drugem stolpcu pod naslovom »Borba«, glasilo Narodne strokovne zveze« priobčeno vest, češ, da je »Borba«, glasilo Narodne strokovne zveze prešlo v našo last ozir, pod našo kontrolo, izjavljamo, da je ta vest docela neresnična in brez vsake podlage. — Za »Mariborsko tiskarno« d. d. Kapus Vladiboj, odvetnik v Mariboru.

Zaključno predavanje »Svobode«. V sredo, dne 16. t. m. se bo vršilo zaključno predavanje »Svobode« v obliki **prosvetnega večera.** Na programu bo poleg predavanja s. prof. Stupana »O kroniki delavskega gibanja v zadnjih letih« tudi petje in nastop dramskega odseka. Pridite polnoštevilno!

»Večernik« in inozemske tvrdke. Ob priliki stavke delavcev v tovarni Doctor in drug, ki je izbruhnila spontano radi neznosnih razmer, priganjaškega sistema in menda najslabših mezd v tekstilni industriji, se je tukajšnje glasilo rodoljubov kajpada postavilo ob stran inozemskega podjetja, ki že leta in leta izmozgava domače delavstvo in si kopiči ogromne dobičke. Večernikov informator jo je takoj pogruntal, kako se je treba pokazati uslužnega tem tujerodcem. V svoji petkovi številki je namreč priobčil senzacionalno vest: »Stavka v tovarni Doctor in drug je politična.« V taki luči je treba prikazati stavkujočo delavstvo, da se bo inozemskemu podjetju in ravnatelju podjetja, ki je tudi inozemec, posrečilo čim preje prisiliti domače delavstvo, da kloni in da se bo s tem odreklo svoji pravici do človeka dostojnega življenja. Vsakomur je menda znano, kako nizke mezde plačuje to podjetje (tudi 90 Din na 14 dni v akordnem delu zaslužijo nekateri), le »Večernik« menda tega ni vedel. Potrebno pa je, da si delavstvo dobro zapomni tako početje »rodoljubarskega trobila«. [illegible]

To bodo zanimivi procesi. Bivši vodja narodnih železničarjev in dozdevno še vodja narodne strokovne zveze, g. Tumpej, je objavil v [illegible] časopisu, da je vložil tožbe proti vsem, ki so ga na zadnjem izrednem občnem zboru narodnih železničarjev ob priliki odstavitve s predsedstva klevetali. Nam so tiste klevete znane in so res težke. Gospod Tumpej je stal pri zborovanju na koncu dvorane in je klevete slišal, ne da bi na zboru ugovarjal. Izbral si je torej sodno pot, mimo katere z ozirom na težke očitke nikakor ne more. Obetajo se nam torej zanimivi procesi, ki bodo ugotavljali javno delovanje g. Tumpeja v zadnjih letih. Med drugimi je g. Tumpej obljubil tožbo tudi novemu vodju narodnih železničarjev, načelniku koroškega kolodvora g. Lukačiču radi očitkov na sestanku Sokolske župe.

Naš zlet z avtokarom v Prago je že objavljen v čeških listih. V velikem članku o Delavski Olimpijadi v Pragi poroča nedeljsko »Pravo Lidu« po »Delavski politiki«, da se bo pripeljal del jugoslovanskih udeležencev Olimpijade iz Maribora na Olimpijado z avtokarom v petek, dne 6. julija. Kakor je videti, v Pragi zelo pozorno čitajo našo »Delavsko politiko«.

Obrtna nadaljevalna šola v Mariboru razglaša, naj pridejo vajenci in vajenke po svoja izpričevala na deško mešč. šolo, in sicer vajenci dne 27. maja t. l. od 9. do 12. ure. Zamudniki naj se prijavijo še dne 3. junija t. l. ob istem času. Vsako izpričevalo mora imeti kolek 20 Din. Za časa velikih počitnic se izpričevala ne bodo delila.

Turistično društvo »Prijatelj Prirode« v Mariboru. Za Binkošti je predviden izlet za dva dni, in sicer od Slov. Bistrice ob vodopadih k sv. Trem kraljem, Veliki vrh, Jagerske peči, Pesek, nazaj na Klopni vrh, Smolnik, Ruše. Udeleženci naj se javijo ta teden pri društvenih članih.

Jesenice

Spominski večer za kakanjskimi žrtvami. Združene delavske organizacije na Jesenicah priredijo v soboto, dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Delavskega doma spominski večer za padlimi junaki DELA, sodrugi-rudarji iz Kakanja v Bosni. Teh 137 žrtev [illegible] se spomni jeseniško delavstvo z godbo, petjem, recitacijami in govorom, nakar bo zahtevalo za rudarsko kakor tudi za vse ostalo delavstvo primernih ukrepov, da se delavci izognejo takim nesrečam, kadar pa to ni mogoče, da pa bodo vsaj njih vdove in sirote, sploh vsi preostali imeli človeka vredno življenje, ko

Oto Bauer

Vstaja avstrijskih delavcev

16

Prevaja Talpa

njeni vzroki in posledice

Vojne laži fašizma

Poleg topov, oklopnih avtomobilov, metalcev min, letal za opazovanje, je imela diktatura še eno prednost pred nami, namreč: radio. Oddajne postaje, ki so bile močno zasedene z vojaštvom, so ostale v njenih rokah. Upanje, da bomo ta napad odbili s postajami na kratke valove, nas je prevarilo.

Radio je že takoj spočetka razglašal lažnjive vesti o zmagah »državne eksekutive«, o porazih schutzbunda, o polomu vstaje. Marsikatere pokrajine, ki so šele iz radia izvedele o dogodkih, so smatrale, da je vstaja že zadušena, zato se ji tudi niso pridružile.

Vlada pa je skušala vstaše demoralizirati še z neko drugo lažjo, ki jo je širila po radiu in letakih, ki so jih vladna letala povsod trosila. Skušala je namreč vstaše prepričati, da so voditelji pred bojem, oziroma v začetku boja pobegnili in so zapustili delavce »same na barikadah«.

V resnici pa so bili skoraj vsi voditelji socialne demokracije in svobodnih strokovnih organizacij že v ponedeljek opoldne pozaprti; tisti, ki jih je diktatura obrekovala, so sedeli v njenih ječah. Izmed znanih voditeljev sva ušla aretaciji samo Julij **Deutsch** in jaz. Vprav naju pa bi gospod Dollfuss najrajši obesil. Da njegovi krvniki uprav naju niso našli, ga je še posebej togotilo. Zato pa je diktatura najbolj obrekovala naju, češ, da sva še pred bojem pobegnila.

Na to obrekovanje moram odgovoriti. Ne radi naju, nego radi stranke. Kajti namen tega obrekovanja je, da bi uničili zaupanje delavstva v stranko. Odgovoriti pa moram, kajpak, zelo previdno. Natanko ne smem označiti ne ure ne kraja. Kajti sobojevniki, ki so bili v bojnih dneh ob najini strani, so v sovražnikovih rokah. Zato ne smem napisati besed, ki bi jih utegnile spraviti v nevarnost.

V ponedeljek opoldne sem odšel z Deutschem v neki dunajski okraj, kjer je bil sedež osrednjega vodstva. Vprav zato, ker sva bila tam, naju policija ni našla. Bojno vodstvo je obnovilo in vzdrževalo vezi z borečimi se četami na Dunaju, in kolikor je bilo mogoče, tudi v provinci. Bojno vodstvo je delalo v izredno težavnih razmerah. Okraj, kjer je imelo svoj sedež, je prišel kmalu v roke vladnih čet. Vkljub temu, da nam je vsak hip grozila aretacija, smo delali do torka zjutraj. V torek zjutraj pa je bilo vsako delo onemogočeno; naši možje, ki so vzdrževali zvezo, ki so nam prinašali vesti in odnašali povelja, so srečavali že tik pred hišo, ki smo v njej delali, vojaške in policijske patrulje. Zato smo v torek zjutraj bojno vodstvo razdelili in preložili na dva nova sedeža. Toda čez nekaj ur sta bila tudi okraja, kjer smo imeli nastanjena oba sedeža, v sovražnikovih rokah, tudi tam je prenehal boj. Sedaj smo poizkušali dospeti do enega izmed borečih se oddelkov. Ta poizkus pa se nam ni posrečil, ker je bil kraj, kjer smo se nahajali, z vojaštvom odrezan od ostalih mestnih delov. Tudi ljudje, ki so vzdrževali zvezo, niso mogli več do borečih se oddelkov. Tako smo bili od borcev odrezani. Policija nam je bila za petami. Vkljub temu, da sem bil preoblečen, so me nekateri na cesti spoznali. Deutsch, ki je bil že ranjen, je ušel aretaciji skoroda na čudežen način; policija je sicer preiskovala hišo, ki je bil v njej, a ga ni našla. Sedaj nisva mogla več poseči v poslednje boje in tako nama je preostala samo izbera: ali pobegneva ali pa se dava aretirati. Šele, ko so ponehali boji v vsem mestnem okraju, kjer sva bila, in ko ni bilo več upanja, da se bo sreča preobrnila, sva se odločila za beg proti češkoslovaški meji.

Že pred nama je prišlo nekaj oddelkov delavcev v Bratislavo. Nekaj ur za nama je prekoračilo češkoslovaško mejo 47 oboroženih schutzbundovcev, ki so se umaknili iz bojev v Floridsdorfu. Na begu so se morali prav do meje boriti z oddelki heimwehra, ki so jih zasledovali.

Na Dunaju sva bila mnogo dalje, kakor je mislila vlada. Ko je minister Schuschnigg v radiu pripovedoval, da sva zapustila delavce »same na barikadah«, sva bila v bojnem vodstvu. Ko je podkancelar Fey v radiu poročal, da sva prispela v Prago, sva bila še zmeraj na Dunaju. Ker pa je gospod Fey tudi rekel, da sva se pred begom »dobro oskrbela z denarjem«, naj temu viteškemu nasprotniku izdam, da sem pri prehodu preko meje imel pri sebi 105 šilingov, Deutsch pa še manj.

(Dalje prihodnjič).

---

jim ga njih hranitelj ne bo več mogel nuditi. Dolžnost vsega jeseniškega delavstva je, da se v polnem številu udeleži te proslave ter tako pokaže delavsko solidarnost, pa tudi neomajno voljo, da se delavčeva sigurnost in delavčevo življenje izboljšata in olašjata.

Lesce

Prvi maj v Lescah. Prvi maj je leščansko delavstvo prav lepo proslavilo. V Tovarni verig je delo popolnoma počivalo, delavci so pa priredili izlet, skupno s Svobodaši in kovinarji. Razdelili so se v dve skupini, od katerih so boljši hodci odšli na Begunščico, kamor so vzeli s seboj svobodaške tamburaše in harmonikarja ter so se prav lepo zabavali. Godci so godli, ostali pa so uživali krasoto svobodne narave ter premišljevali, koliko dela in bojev je bilo, predno so si delavci priborili svoj **edini praznik,** kako hitro in kako nerodno pa so ga izgubili. Druga skupina je pa odšla v neki gozd v bližini Lesc, kjer se je prav tako prijetno zabavala. Na teh dveh izletih se je rodil sklep, da morajo leščanski delavci organizirati letos še več takih izletov v prosto naravo. — Na binkoštno nedeljo pa priredi leščanska »Svoboda« pri Katrineku v Lescah plesno prireditev s pričetkom ob 4. uri pop. Vstopnine ne bo, pobirali se pa bodo prostovoljni prispevki in uporabljali s hvaležnostjo za društvene namen. Vsi so dobrodošli.

Pobrežje pri Mariboru

Delavsko kolesarsko društvo, podr. Pobrežje. V petek, dne 18. maja se bo vršilo v društvenem lokalu gost. Kren na Pobrežju predavanje o prometnih predpisih za kolesarje. Predaval bo s. dr. Reisman. Začetek ob 20. uri. Pridite polnoštevilno. — Odbor.

Nabirajte člane za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Na Delavsko Olimpijado v Pragi

Tudi iz podkarpatske Rusije pridejo.

Na Delavsko Olimpijado v Prago se pripravljajo tudi »Robotnicke« (delavske) telovadne zveze v podkarpatski Rusiji, ki bodo kljub velikanski oddaljenosti od Prage prav lepo zastopale najvzhodnejšo čast Češkoslovaške republike. Tam prebivajo Rusini, ki bodo prišli v Prago v svojih značilnih narodnih nošah. Iz podkarpatske Rusije je v Prago približno tako daleč kot iz naših najjužnejših krajev.

Nastop vojaštva pri Olimpijadi.

»Pravo Lidu« poroča: Podobno, kakor je pri zadnjem Vsesokolskem zletu nastopilo ČS.-vojaštvo z vajami telesne vzgoje, tako bo izvedla tudi pri III. Delavski Olimpijadi izbrana vojaška armada slike telesne vežbe naše armade. Nastop vojaštva je na dnevnem redu v nedeljo, dne 8. julija in se deli na tri oddelke: Skupne vaje s puško, slike vojaške telesne vzgoje in tek z žarometi. Računajo, da bo nastopilo skupno okrog 1200 vojakov.

Inozemstvo na Olimpijadi.

Minulo soboto se je pripeljala na Češko že prva ekspedicija sodrugov iz Amerike, ki so bili povsod navdušeno sprejeti. Pridejo pa še tudi telovadci in telovadkinje iz Amerike. Nadalje so javljeni udeleženci iz inozemstva še iz sledečih držav: Finske, Anglije, Francije, Holandske, Belgije, Madžarske, Poljske, Lotiške, Rumunije, Švice, Palestine, Norveške in Jugoslavije. Avstrijo in Nemčijo bodo najbrž zastopali samo emigranti.

Prezident Masaryk

je že zahteval definitivni program Delavske Olimpijade in si jo bo prišel osebno pogledati s predsednikom vlade Malypetrom.

Ta vest pomeni veselo presenečenje za sorodbino sodrugov in sodružic, kakor piše »Nova Doba« iz Plzna: Pozdravili bomo gospoda prezidenta republike navdušeno v dneh olimpijadnih manifestacij.

Od Društva narodov — k političnim alijancam?

Kriza v razorožitvenem vprašanju

Nemški proračun je zbudil splošno pozornost s svojimi krediti za oboroževanje. Celo v angleškem parlamentu so govorili o tem, češ, da se Nemčija oborožuje kljub določbam mednarodnih dogovorov. Toda ne oborožuje se samo Nemčija, marveč tudi druge države in državice kakor Avstrija, Madžarska, Bolgarija itd. Kaj bi naštevali države, ko čitamo itak njih proračune, iz katerih je razvidno, da povečavajo svojo oficijelno vojno silo in poleg tega ustanavljajo civilne vojaške organizacije. Vse to se vrši zaradi tega,

ker stvariteljice mirovnih pogodb niso edine.

Italija podpira svoje države, Francija svoje, Anglija pa igra mešetarja, s tem, da se ne odloči za energičen korak, marveč daje koncesije oni strani, od katere pričakuje največ političnih koristi, to je, da oslabi v danem slučaju francosko ali pa italijansko politično linijo. Tudi v najkonkretnejših slučajih vprašanja razorožitve je konzervativna Anglija s svojo neodločnostjo in s pomočjo »strokovnjakov« preprečila pozitivno delovanje v tem zmislu.

Neglede na to, kakšne so mirovne pogodbe, ali so diktat ali ne, koliko so pristranske, krivične ali ne, je dejstvo, da obstojajo. Nemčija se tem pogodbam predvsem upira ter izjavlja, da se bo oboroževala neglede na določbe mirovne pogodbe.

Iz tega razloga je francoska vlada poslala angleški vladi drugo noto, v kateri kategorično **odklanja razorožitev,** ker se oborožujejo Nemčija in druge države, dasi nimajo te pravice po mirovnih pogodbah. Francija tudi odklanja, da bi se priznala sedanja oborožitev Nemčiji, na katere podlagi naj bi se po priporočilu Anglije sklenila konvencija in za izvedbo katere Anglija ponuja garancije. Vendar pa Francija ne odklanja razorožitve a priori, če store to tudi vse druge države ob zadostnem jamstvu, da se izvede varnost za vse države.

Razorožitveno vprašanje stopa s tem v akuten stadij. Vprašanje nastaja, ali pride v tem vprašanju do sporazuma ali ne, ker precej vpliva med velesilami tudi politična ljubezen do raznih zaveznikov. Vprašanje je, ali potegne Italija z Nemčijo v svrho utrditve svoje pozicije v srednji Evropi in ali bo Anglija zagovarjala stališče mirovnih pogodb ali pa bo to pogodbo izigrala proti Franciji in za Italijo, da s tem oslabi francoski politični vpliv, ker Anglija pravzaprav nima interesa na srednji Evropi, pač pa na tem, kateri politični vpliv francoski ali italijanski ji je bolj nevaren za njen imperij. Bojimo se, da se Anglija bolj boji politične moči Francije kakor Italije.

Razorožitveno vprašanje samo je torej v prav akutnem stanju. Ni pa to še vse, dasi je silno važno.

Preti namreč tudi nevarnost, da se realizira doba političnih zvez, kakršne smo imeli pred vojno in se njih tendenca in vpliv deloma že čutita v mednarodni politiki v obliki sabotaže v Društvu narodov.

Če se ne doseže sporazum v razorožitvenem vprašanju, moramo smatrati, da je v bistvu pokopano tudi Društvo narodov, ker bodo nastopale v njem izrazite politične koalicije držav z namenom, da sabotirajo koristno delo za sporazum med narodi.

In tako bo, dokler bo gospodaril v mednarodni politiki imperialistični kapitalizem, ker

ta noče sporazuma,

marveč zahteva v svojih aspiracijah silo, nasilje, v katerem naj še v bodoče krvave — narodi.

Film »Čeljuskin«. Pravkar so bile končane zadnje poprave in sinchromizacija filmove reportaže v junaškem boju Čeljuskincev in bo prišel film že v tem mesecu na sovjetski trg.

Specijalno trgovino s klobuki

smo otvorili v soboto, dne 12. maja

v Mariboru, Gosposka ulica 3.

Bogata izbira vseh vrst klobukov in čepic najnovejših oblik in barv ter raznovrstnega v to stroko spadajočega blaga!

V čiščenje, preoblikovanje in barvanje se sprejemajo klobuki vseh vrst!

Najnižje cene! Solidna postrežba!

Cenjenemu občinstvu se najuljudneje priporočamo

BOGATAJ & JANC

družba z o. z., tovarna klobukov

Mestno načelstvo mariborsko.

RAZPIS O LICITACIJI.

Mestno načelstvo v Mariboru razpisuje za dobavo in montažo ekshaustorja v zgradbi carinske pošte v Mariboru na glavnem kolodvoru

II. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 22. maja 1934 ob 11. uri

v sobi štev. 5 mestnega gradbenega urada v Mariboru. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se proti plačilu napravnih stroškov dobivajo med uradnimi urami istotam soba štev. 5.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na vsoto odobrenega proračuna, ki znaša:

Din 27.000.—.

Ponudbe je kolekovati po § 9 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah z dne 25. III. 1932, Službene Novine br. 70-XXIX z dne 26. III. 1932.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine« in na razglasni deski mestnega načelstva mariborskega.

Mestno načelstvo mariborsko.

Mestni načelnik: Dr. Lipold, l. r.

MESEC MAJ

bodi posvečen delavskemu tisku, zato žrtvuj tudi Ti svoj prosti čas in pridobivaj „Delavski Politiki" nove naročnike

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Zlate ure

od Din **230·— naprej,**

samo pri

M. Jiger-jev sin

LEGAT ŠPECERIJA DELIKATESE ZAJTRKOVALNICA

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 28

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Ignac Oblak v Mariboru. — Za konzorcij izdala in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.